

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

30. června 2022 *

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Příslušnost a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech – Nařízení (EU) č. 1215/2012 – Příslušnost ve věcech pojištění – Článek 11 odst. 1 písm. b) – Žaloba podaná pojistníkem, pojištěným nebo oprávněnou osobou – Možnost žalovat pojistitele u soudu místa bydliště žalobce – Určení mezinárodní a místní příslušnosti soudu členského státu – Článek 13 odst. 2 – Žaloba podaná poškozeným přímo proti pojistiteli – Pojistitel, který má bydliště v jednom členském státě a provozovnu v jiném členském státě a je žalován u soudu, v jehož obvodu se nachází tato provozovna“

Ve věci C-652/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tribunalul București (soud prvního stupně v Bukurešti, Rumunsko) ze dne 28. září 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 2. prosince 2020, v řízení

HW,

ZF,

MZ

proti

Allianz Elementar Versicherungs AG,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení N. Jääskinen (zpravodaj), předseda senátu, M. Safjan a M. Gavalec, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za rumunskou vládu E. Gane a L. Lițu, jako zmocněnkyněmi,

* Jednací jazyk: rumunština.

– za Evropskou komisi A. Biolanem a S. Noëm, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi HW, ZF a MZ, třemi fyzickými osobami s bydlištěm v Rumunsku, a Allianz Elementar Versicherungs AG, společností se sídlem v Rakousku, zastoupenou svou rumunskou odnoží, ve věci žaloby na náhradu škody podané uvedenými osobami, které tvrdí, že jsou osobami oprávněnými z pojistné smlouvy uzavřené mezi touto společností a osobou odpovědnou za nehodu, která způsobila smrt jejich rodinného příslušníka.

Právní rámec

- 3 Body 15, 16, 18 a 34 odůvodnění nařízení č. 1215/2012 zní takto:
 - „(15) Pravidla pro určení příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by vycházet ze zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. Příslušnost by měla být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně vymezených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného spojovacího prvku. Sídlo právnické osoby musí být v nařízení samostatně vymezeno tak, aby společná pravidla byla přehlednější a zamezilo se sporům o příslušnost.
 - (16) Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti. Existence této úzké vazby by měla posílit právní jistotu a předejít možnosti, aby žalovaný byl žalován v řízení před soudem členského státu, jehož příslušnost nemohl rozumně předpokládat. [...]
 - [...]
 - (18) Pokud se týče pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, měla by být slabší strana chráněna pravidly pro určení příslušnosti, která jsou pro ni příznivější než obecná pravidla.
 - [...]
 - (34) Měla by být zajištěna kontinuita mezi [...] úmluvou [ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32)], nařízením [Rady] (ES) č. 44/2001 [ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

(Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42)] a tímto nařízením a za tímto účelem by měla být přijata přechodná ustanovení. Stejná potřeba kontinuity trvá, i pokud jde o výklad [uvedené] úmluvy [...] a nařízení, která ji nahrazují, Soudním dvorem Evropské unie.“

- 4 Kapitola II nařízení č. 1215/2012, nadepsaná „Příslušnost“, obsahuje oddíl 1, nadepsaný „Obecná ustanovení“, v němž jsou obsaženy články 4 až 6 tohoto nařízení.
- 5 Článek 4 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:
„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“
- 6 Článek 5 odst. 1 téhož nařízení stanoví:
„Osoby, které mají bydliště v některém členském státě, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly.“
- 7 Článek 7 bod 5 obsažený v této kapitole II v oddílu 2, nadepsaném „Zvláštní příslušnost“, stanoví:
„Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována:
[...]
5) jedná-li se o spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí;
[...]"
- 8 Oddíl 3 kapitoly II nařízení č. 1215/2012, nadepsaný „Příslušnost ve věcech pojištění“, obsahuje články 10 až 16 nařízení č. 1215/2012.
- 9 Článek 10 nařízení stanoví:
„Ve věcech pojištění se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž je dotčen článek 6 a čl. 7 bod 5.“
- 10 V článku 11 zmíněného nařízení se stanoví:
„1. Pojistitel, který má bydliště v některém členském státě, může být žalován:
a) u soudů členského státu, v němž má bydliště,
b) v jiném členském státě v případě žaloby podané pojistníkem, pojištěným nebo oprávněnou osobou u soudu místa bydliště žalobce, nebo
[...]
2. Nemá-li pojistitel bydliště v žádném členském státě, avšak má v některém členském státě pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu, je s ním při sporech vyplývajících z jejich provozu jednáno tak, jako by měl bydliště v tomto členském státě.“

11 Článek 13 téhož nařízení stanoví:

„1. Ve věcech pojištění odpovědnosti může být pojistitel žalován i u soudu, u něhož je podána žaloba poškozeného proti pojištěnému, pokud je to přípustné podle práva tohoto soudu.

2. Na žalobu, kterou poškozený podává přímo proti pojistiteli, se použijí články 10, 11 a 12, je-li taková přímá žaloba přípustná.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 12 Dne 22. prosince 2017 zemřeli řidič vozidla a jeho spolujezdec při dopravní nehodě, která byla alespoň zčásti zaviněna tímto řidičem. Dotčené vozidlo bylo registrováno v Rakousku a bylo pojištěno u společnosti Allianz Elementar Versicherung, jejíž zapsané sídlo se nachází v tomto členském státě.
- 13 Dne 17. února 2020 podali tři členové širší rodiny zesnulého spolucestujícího, kteří mají všechni bydliště v Rumunsku, žalobu proti Allianz Elementar Versicherung, zastoupené její rumunskou odnoží Allianz-Țiriac Asigurări SA, k Tribunalul București (soud prvního stupně v Bukurešti, Rumunsko), v jehož obvodu se nachází zapsané sídlo této odnože, za účelem získání náhrady nemajetkové újmy.
- 14 Na základě ustanovení Codul de procedură civilă (občanský soudní řád) předkládající soud z úřední povinnosti ověřil svou mezinárodní a místní příslušnost.
- 15 Ve světle rozsudku ze dne 13. prosince 2007, FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, bod 31), který se podle předkládajícího soudu týká rovnocenných ustanovení nařízení č. 44/2001, zastává tento soud názor, že pro účely takového ověření příslušnosti je relevantní pravidlo pro určení příslušnosti stanovené v čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012, na které odkazuje čl. 13 odst. 2 tohoto nařízení pro případ žaloby podané poškozeným přímo proti pojistiteli.
- 16 Předkládající soud v tomto ohledu zdůrazňuje, že žalovaná v původním řízení je pojistitelem usazeným v jiném členském státě, proti němuž byla v Rumunsku podána žaloba nikoli k soudu, v jehož obvodu se nacházejí bydliště žalobců v původním řízení, kteří tvrdí, že jsou osobami oprávněnými z dotčené pojistné smlouvy, nýbrž k soudu, v jehož obvodu se nachází sídlo rumunské odnože tohoto pojistitele.
- 17 V návaznosti na tato zjištění má pochybnosti o tom, zda čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 určuje pouze mezinárodní příslušnost soudů členských států, nebo určuje mezinárodní i vnitrostátní – a konkrétně místní – příslušnost. Uvádí různé jazykové, kontextuální a teleologické argumenty, které podle něj svědčí ve prospěch první či druhé z těchto tezí.

- 18 Za těchto podmínek se Tribunalul București (soud prvního stupně v Bukurešti) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení [...] č. 1215/2012 vykládána v tom smyslu, že se týkají pouze mezinárodní příslušnosti členských států [Evropské unie], anebo v tom smyslu, že stanoví také vnitrostátní (místní) příslušnost soudů místa bydliště osoby oprávněné z pojistné smlouvy?“

K předběžné otázce

- 19 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že v případě, kdy je toto ustanovení použitelné, určuje jak mezinárodní, tak místní příslušnost soudu členského státu, v jehož obvodu má žalobce bydliště.
- 20 Úvodem je třeba připomenout, že vzhledem k tomu, že podle bodu 34 odůvodnění nařízení č. 1215/2012 toto nařízení ruší a nahrazuje nařízení č. 44/2001, které samo nahradilo Úmluvu ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ve znění úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě (dále jen „Bruselská úmluva“), platí výklad, který Soudní dvůr podal v souvislosti s ustanoveními posledně zmíněných právních předpisů, rovněž pro nařízení č. 1215/2012, pokud tato ustanovení mohou být považována za „rovnocenná“ (rozsudek ze dne 20. května 2021, CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, bod 30 a citovaná judikatura).
- 21 Soudní dvůr již přitom rozhodl, že taková rovnocennost existuje mezi čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení č. 44/2001 a čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012, jelikož znění prvně uvedeného ustanovení bylo z podstatné části převzato do druhého ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 31. ledna 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, bod 36).
- 22 Pokud jde o odpovídající ustanovení Bruselské úmluvy, Soudní dvůr uvedl, že za účelem posílení ochrany hospodářsky nejslabší osoby byl čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení č. 44/2001 koncipován tak, aby výslovně umožnil pojištěnému nebo osobě oprávněné z pojistné smlouvy žalovat pojistitele před soudem místa jejich bydliště, přestože čl. 8 první pododstavec bod 2 Bruselské úmluvy stanovil pouze příslušnost soudu místa bydliště pojistníka, aniž by dále určoval, zda pojistitel může či nemůže být žalován před soudem bydliště pojištěného nebo oprávněné osoby (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. května 2005, Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, bod 41). Článek 9 odst. 1 písm. b) nařízení č. 44/2001, nyní čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012, tak rozšířil ve srovnání v uvedenou úmluvou výčet osob, které mohou žalovat pojistitele u soudu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, bod 35).
- 23 Rozdíl ve znění čl. 8 prvního pododstavce bodu 2 Bruselské úmluvy na straně jedné a čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení č. 44/2001, jakož i čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 na straně druhé, však nic nemění na tom, že tato ustanovení mohou být kvalifikována jako rovnocenná, neboť umožňují, aby byl pojistitel s bydlištěm nebo sídlem na území smluvního či členského státu žalován před soudem v místě bydliště žalobce v případě, kdy žalobu podává pojistník podle uvedené úmluvy nebo i pojištěný či osoba oprávněná z pojistné smlouvy podle uvedených nařízení, pokud má dotčený žalobce bydliště v jiném smluvním státě či jiném členském státě.

- 24 Výklad, který Soudní dvůr podal k čl. 8 prvnímu pododstavci bodu 2 Bruselské úmluvy a čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení č. 44/2001, proto platí i pro čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012.
- 25 Před zodpovězením otázky položené předkládajícím soudem je dále třeba s ohledem na okolnosti věci v původním řízení poskytnout určitá upřesnění.
- 26 Článek 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 stanoví, že pojistitel, který má bydliště v některém členském státě, může být v případě žaloby podané pojistníkem, pojištěným nebo osobou oprávněnou z pojistné smlouvy žalován v jiném členském státě, a to konkrétně u soudu místa bydliště žalobce.
- 27 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že byla žaloba v původním řízení podána proti pojišťovně se sídlem v Rakousku, která je podle informací poskytnutých předkládajícím soudem „zastoupena svou rumunskou odnoží“. V tomto ohledu je třeba připomenout, že konstatování o skutkových okolnostech sporu v původním řízení a ustanoveních vnitrostátního práva učiněná tímto soudem nemohou být zpochybněna v souladu s ustálenou judikaturou týkající se rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. října 2021, *Wilo Salmson France*, C-80/20, EU:C:2021:870, bod 47, a ze dne 21. prosince 2021, *Trapeza Peiraios*, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 26).
- 28 Za účelem poskytnutí všech poznatků užitečných pro vyřešení sporu, který byl předkládajícemu soudu předložen, je však třeba v této souvislosti upozornit na ustanovení nařízení č. 1215/2012 obsahující zvláštní pravidla pro určení příslušnosti v případě sporů vyplývajících z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, a to konkrétně na čl. 7 bod 5 uvedeného nařízení, který se podle článku 10 tohoto nařízení uplatní i ve věcech pojištění. Z předkládacího rozhodnutí nelze zjistit, zda žaloba podaná žalobci v původním řízení může být takovým sporem, ale je v každém případě na tomto soudu, aby určil a případně ověřil svou příslušnost i s ohledem na uvedená ustanovení a s přihlédnutím ke kritériím definovaným judikaturou Soudního dvora v této oblasti (viz zejména rozsudek ze dne 20. května 2021, *CNP*, C-913/19, EU:C:2021:399, body 51 a 52).
- 29 Evropská komise dále v písemném vyjádření zdůraznila, že předkládající soud sice uvedl, že žalobci v původním řízení jsou „oprávněnými osobami“ ve smyslu čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012, avšak spor v původním řízení se týká spíše přímé žaloby podané proti pojistiteli poškozenými, a nikoliv oprávněnými osobami, takže toto ustanovení se na uvedený spor použije pouze prostřednictvím čl. 13 odst. 2 tohoto nařízení.
- 30 V tomto ohledu je třeba uvést, že předkládající soud skutečně kvalifikoval žalobce v původním řízení, kteří jsou členy širší rodiny spolucestujícího, jenž zemřel při nehodě způsobené řidičem pojištěného vozidla, jako „osoby oprávněné z dotčené pojistné smlouvy“. Předkládající soud však na podporu použitelnosti čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 ve věci v původním řízení odkázal na rozsudek ze dne 13. prosince 2007, *FBTO Schadeverzekeringen* (C-463/06, EU:C:2007:792, bod 31), podle něhož „odkaz v čl. 11 odst. 2 nařízení č. 44/2001 na čl. 9 odst. 1 písm. b) musí být vykládán tak, že poškozený může podat žalobu přímo proti pojistiteli u soudu místa svého bydliště v některém členském státě, je-li takováto přímá žaloba přípustná a má-li pojistitel bydliště na území některého členského státu“. Ustanovení uvedená v tomto rozsudku jsou přitom rovnocenná článku 13 odst. 2 nařízení č. 1215/2012, resp. článku 11 odst. 1 písm. b) (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 31. ledna 2018, *Hofsoe*, C-106/17, EU:C:2018:50, bod 36).

- 31 Za těchto okolností je čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 podle všeho skutečně použitelný na spor v původním řízení z důvodu, že čl. 13 odst. 2 tohoto nařízení na toto ustanovení odkazuje.
- 32 Předkládající soud tedy musí před případným použitím čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 na věc v původním řízení ověřit, zda procesní normy rumunského práva umožňují osobám, které mají potenciálně nárok na náhradu újmy, podat přímou žalobu proti pojistiteli, v jejímž důsledku se podle čl. 13 odst. 2 tohoto nařízení stávají použitelnými články 10 až 12 tohoto nařízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 31. ledna 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, bod 35). Soudní dvůr upřesnil, že účelem odkazu v onom čl. 13 odst. 2 je doplnit do výčtu žalobců obsaženého v uvedeném čl. 11 odst. 1 písm. b) osoby, kterým vznikla újma, aniž je okruh těchto osob omezen na osoby, kterým vznikla újma bezprostředně (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. května 2021, CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, bod 38).
- 33 Po takovém úvodním upřesnění je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je třeba při výkladu ustanovení unijního práva vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i kontext, do kterého spadá, a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí. Historie vzniku ustanovení unijního práva může rovněž poskytnout informace relevantní pro jeho výklad (rozsudek ze dne 2. září 2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, bod 31 a citovaná judikatura).
- 34 Pokud jde na prvním místě o znění čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012, je třeba zdůraznit, že otázka Tribunalul București (soud prvního stupně v Bukurešti) se zaměřuje na konec tohoto ustanovení.
- 35 Je přitom nutno konstatovat, že rumunské znění tohoto čl. 11 odst. 1 písm. b), jakož i znění v anglickém a finském jazyce se zde liší konkrétně od španělského, dánského, německého, francouzského, italského, nizozemského, polského, portugalského a švédského znění. Zatímco v prvně jmenovaných zněních se na konci tohoto ustanovení hovoří o „soudech místa bydliště žalobce“, v případech těch druhých se hovoří o „soudu místa bydliště žalobce“. Množné číslo slova „soud“ použité v předběžné otázce předkládajícího soudu tedy podle všeho není použito v řadě jazykových verzí vykládaného ustanovení.
- 36 Podle ustálené judikatury nemůže formulace použitá v jedné z jazykových verzí ustanovení unijního práva sloužit jako jediný základ pro výklad tohoto ustanovení ani jí nemůže být v tomto ohledu přiznána přednostní povaha oproti jiným jazykovým verzím. Nezbytnost jednotného použití, a tím i jednotného výkladu aktu Unie totiž vylučuje, aby byl posuzován izolovaně v jedné ze svých jazykových verzí, ale vyžaduje, aby byl vykládán podle celkové systematiky a účelu právní úpravy, jejíž je součástí (rozsudek ze dne 10. prosince 2020, Personal Exchange International, C-774/19, EU:C:2020:1015, bod 27 a citovaná judikatura).
- 37 V tomto ohledu, jak uvedly jak předkládající soud, tak rumunská vláda a Komise ve svých písemných vyjádřeních, je zvláště poučné srovnat znění písm. b) čl. 11 odst. 1 nařízení č. 1215/2012, které je předmětem otázky položené předkládajícím soudem, se zněním písm. a) tohoto odstavce 1. Kritérium pro založení příslušnosti, které unijní normotvůrce přijal v písm. b), míří konkrétně na „místo bydliště žalobce“, zatímco kritérium obsažené v písm. a) uvedeného odstavce 1 míří obecně na „členský stát, v němž má bydliště [pojistitel]“.

- 38 Tento rozdíl ve formulaci svědčí ve prospěch výkladu, podle něhož má čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 určovat v rámci členského státu přímo konkrétní soud bez odkazu na úpravu místní příslušnosti platnou v posledně uvedeném státě, a má tedy v případech, na které se toto ustanovení vztahuje, určovat nejen mezinárodní příslušnost, ale i místní příslušnost uvedeného soudu.
- 39 Jak uvedl předkládající soud a Komise ve svém písemném vyjádření, výklad uvedený v předchozím bodě tohoto rozsudku je analogicky podpořen rozsudky, v nichž Soudní dvůr vyložil několik ustanovení článku 7 nařízení č. 1215/2012, která z hlediska formulace také určují konkrétní „místo“ v rámci členského státu, v tom smyslu, že uvedená ustanovení určují jak mezinárodní, tak místní příslušnost. Tyto rozsudky se týkají konkrétně bodu 1 písm. b) první odrážky tohoto článku 7, který je rovnocenný bodu 1 písm. b) první odrážce článku 5 nařízení č. 44/2001 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. května 2007, *Color Drack*, C-386/05, EU:C:2007:262, bod 30), bodu 1 písm. b) druhé odrážky uvedeného článku 7 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. června 2017, *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, bod 46), jakož i bodu 2 téhož článku 7 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. července 2021, *Volvo a další*, C-30/20, EU:C:2021:604, body 33 a 43).
- 40 Takovouto analogii s uvedenými rozsudky potvrzuje i zpráva P. Jenarda k úmluvě ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1979, C 59, s. 1). Podle strany 31 této zprávy totiž čl. 8 první pododstavec bod 1 Bruselské úmluvy tím, že „stanoví příslušnost ‚soudů státu bydliště pojistitele‘, stanoví pouze obecnou příslušnost“, takže „pro určení příslušného soudu [uvnitř] každého státu se použije vnitrostátní právní úprava“, zatímco účelem bodu 2 téhož čl. 8 prvního pododstavce je stanovit, že „v případě, kdy je pojistitel žalován mimo stát svého bydliště, musí být žaloba podána u soudu, který je výslovně určen podle systému přijatého již v článku 5 [uvedené úmluvy]“.
- 41 Vzhledem k tomu, že pravidla pro určení příslušnosti ve věcech pojištění stanovená v čl. 8 prvním pododstavci bodech 1 a 2 Bruselské úmluvy jsou v podstatě rovnocenná pravidlům stanoveným v čl. 11 odst. 1 písm. a) a b) nařízení č. 1215/2012, a dále vzhledem k tomu, že pravidla pro určení příslušnosti ve věcech týkajících se smlouvy nebo nároku ze smlouvy a ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti stanovená v čl. 5 bodech 1 a 3 této úmluvy, jsou v podstatě rovnocenná pravidlům stanoveným v čl. 7 bodech 1 a 2 tohoto nařízení, zpráva zmiňovaná v předchozím bodě tohoto rozsudku a konkrétně objasnění uvedené na konci citace zmíněné v tomto předchozím bodě, podporuje výklad, že použití výrazu „místo“ v čl. 11 odst. 1 písm. b) uvedeného nařízení znamená, že toto ustanovení označuje výslovně určený soud, a tedy stanoví přímo místní příslušnost, podobně jak rozhodl Soudní dvůr ve vztahu k obdobným formulacím obsaženým v čl. 7 bodech 1 a 2 téhož nařízení.
- 42 Z výše uvedeného vyplývá, že již na základě jazykového výkladu čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 jako takového lze dospět k závěru, že toto ustanovení určuje jak mezinárodní, tak místní příslušnost soudu členského státu, v jehož obvodu má žalobce bydliště.
- 43 Na druhém místě je tento výklad podpořen analýzou kontextu uvedeného ustanovení. V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, v zásadě žalovány u soudů tohoto členského státu. Stejně tak bod 15 odůvodnění tohoto nařízení zdůrazňuje, že pravidla pro určení příslušnosti stanovená v tomto nařízení vychází ze zásady, že příslušnost je obecně založena na místě bydliště žalovaného, a podle této zásady by měla být příslušnost určitelná vždy, až na některé přesně vymezené případy.

- 44 Článek 5 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 odchylně od této zásady stanoví, že osoby, které mají bydliště v některém členském státě, mohou být žalovány u soudů jiného členského státu na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 kapitoly II tohoto nařízení.
- 45 Pokud jde konkrétně o oddíl 3 kapitoly II tohoto nařízení, v němž se nachází čl. 11 odst. 1 písm. b), je nesporné, že zavádí samostatný systém rozdělení soudní příslušnosti ve věcech pojištění, jak vyplývá konkrétně z nadpisu tohoto oddílu a článku 10 uvedeného nařízení [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. října 2021, T. B. a D. (Příslušnost ve věcech pojištění), C-393/20, nezveřejněný, EU:C:2021:871, bod 29, jakož i ze dne 9. prosince 2021, BT (Vyzvání pojištěného aby se připojil k řízení), C-708/20, EU:C:2021:986, bod 26].
- 46 Vzhledem k tomu, že příslušnost soudu místa bydliště žalobce, která je stanovena v čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012, představuje pravidlo odchylné od zásady, podle níž je příslušný soud místa bydliště žalovaného, musí být vykládána striktně, což nedovoluje výklad přesahující případy výslovně předvídané tímto nařízením [obdobně viz rozsudky ze dne 20. května 2021, CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, bod 49, jakož i ze dne 21. října 2021, T. B. a D. (Příslušnost ve věcech pojištění), C-393/20, nezveřejněný, EU:C:2021:871, bod 42].
- 47 Toto ustanovení je třeba vykládat striktně tím spíše, že v případě rovnocenného ustanovení obsaženého v čl. 8 prvním pododstavci bodu 2 Bruselské úmluvy Soudní dvůr zdůraznil, že se autoři této úmluvy projeví proti tomu, aby byla založena příslušnost soudů místa bydliště žalobce mimo případy, které tato úmluva výslovně stanoví (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 2000, Group Josi, C-412/98, EU:C:2000:399, body 69 až 72).
- 48 Nelze proto mít za to, že čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 tím, že označuje „soud místa bydliště žalobce“, zakládá příslušnost všech soudů členského státu, na jehož území má žalobce bydliště.
- 49 Na třetím místě a závěrem, pokud jde o cíle sledované ustanoveními relevantními v projednávané věci, je třeba připomenout, že podle judikatury Soudního dvora z bodu 18 odůvodnění nařízení č. 1215/2012 vyplývá, že žaloba ve věcech pojištění se vyznačuje určitou nerovnováhou mezi stranami, kterou mají ustanovení oddílu 3 kapitoly II tohoto nařízení napravit tím, že slabší strana je chráněna prostřednictvím pravidel pro určení příslušnosti, která jsou pro její zájmy příznivější než obecná pravidla [rozsudek ze dne 9. prosince 2021, BT (Vyzvání pojištěného aby se připojil k řízení), C-708/20, EU:C:2021:986, bod 32 a citovaná judikatura].
- 50 Zvláštní pravidlo pro určení příslušnosti stanovené v čl. 11 odst. 1 písm. b) uvedeného nařízení, podobně jako všechna pravidla obsažená v oddíle 3 kapitoly II tohoto nařízení, má konkrétně zajistit, že slabší strana, která hodlá podat žalobu na silnější stranu, tak může učinit u soudu členského státu, jenž je snadno přístupný [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. února 2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, bod 28, jakož i ze dne 21. října 2021, T. B. a D. (Příslušnost ve věcech pojištění), C-393/20, nezveřejněný, EU:C:2021:871, bod 46].
- 51 Konkrétně již bylo rozhodnuto, že takoví dědicové oběti dopravní nehody, jako jsou žalobci v původním řízení, musí mít možnost využít *forum actoris*, které je povoleno článkem 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 ve spojení s čl. 13 odst. 2 tohoto nařízení [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. října 2021, T. B. a D. (Příslušnost ve věcech pojištění), C-393/20, nezveřejněný, EU:C:2021:871, body 30 a 31, jakož i citovaná judikatura].

- 52 Článek 11 odst. 1 písm. b) uvedeného nařízení naproti tomu nelze chápat tak, že znamená, jak uvádí předkládající soud, že dotyční žalobci mají možnost obrátit se nejen na soud, v jehož obvodu se nachází jejich bydliště, ale na jakýkoli jiný soud členského státu, v němž mají bydliště. Toto ustanovení nemá v žádném případě umožňovat „forum shopping“, což by ostatně nebylo v souladu s ostatními cíli sledovanými nařízením č. 1215/2012.
- 53 Jak totiž uvedla rumunská vláda ve svém písemném vyjádření, ochrany podle onoho čl. 11 odst. 1 písm. b) je dosaženo již tím, že každý žalobce uvedený v tomto ustanovení, tj. pojistník, pojištěný nebo osoba oprávněná z pojistné smlouvy, má možnost zvolit si mezi soudy členského státu, v němž má bydliště žalovaný pojistitel, a soudem, v jehož obvodu se nachází jeho vlastní bydliště.
- 54 Podle bodu 16 odůvodnění nařízení č. 1215/2012 navíc musí být ustanovení tohoto nařízení vykládána s ohledem na cíl usnadnit řádný výkon spravedlnosti [rozsudek ze dne 9. prosince 2021, BT (Vyzvání pojištěného aby se připojil k řízení), C-708/20, EU:C:2021:986, bod 35]. Z tohoto bodu 16 odůvodnění rovněž vyplývá, že unijní normotvůrce výjimečně doplnil zásadu příslušnosti soudů místa bydliště žalovaného o příslušnost jiných soudů založenou na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou. Uvedený bod odůvodnění upřesňuje, že existence této úzké vazby by měla posílit právní jistotu a předejít možnosti, aby žalovaný byl žalován v řízení před soudem členského státu, jehož příslušnost nemohl rozumně předpokládat. Úsilí o velkou míru předvídatelnosti při určování příslušnosti zejména pro žalovaného je rovněž uvedeno jako cíl v bodě 15 odůvodnění tohoto nařízení.
- 55 V této souvislosti je třeba uvést, že výklad čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 v tom smyslu, že přímo označuje určitý soud – a sice soud, v jehož obvodu se nachází bydliště žalobce – a neodkazuje na vnitrostátní pravidla členských států, zaručuje nejen to, že zvláště úzkou vazbu na dotčenou žalobu bude mít jediný takto příslušný soud, ale také to, že tento soud bude zároveň snadno identifikovatelný pro žalobce i rozumně předvídatelný pro žalovaného.
- 56 Pro úplnost je třeba upřesnit, že vymezení obvodu soudu, v němž se nachází místo, kde má žalobce bydliště, ve smyslu tohoto čl. 11 odst. 1 písm. b), naproti tomu spadá v zásadě do organizační pravomoci členského státu, ke kterému tento soud přináleží (obdobně viz rozsudek ze dne 15. července 2021, Volvo a další, C-30/20, EU:C:2021:604, bod 34).
- 57 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, kdy je toto ustanovení použitelné, určuje jak mezinárodní, tak místní příslušnost soudu členského státu, v jehož obvodu má žalobce bydliště.

K nákladům řízení

- 58 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

Článek 11 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských

a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, kdy je toto ustanovení použitelné, určuje jak mezinárodní, tak místní příslušnost soudu členského státu, v jehož obvodu má žalobce bydliště.

Podpisy.